กระบวนการประเมินผลงาน การแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ภาคกลาง ครั้งที่ 70

The Evaluation Process of Using a Pedestal Tray, Four Pairs of Joss-sticks, and Candles in the Homage Competition at the 70th National Student Arts and Crafts Competition

อัครพล ไวเชียงค้า
Akkarapol Waichiangkha
กาญจนา เฟื่องศรี
Kanchana Fuangsri
อิทธิพล อเนกธนทรัพย์*
Ittipon Anekthanasup
โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี
School of Culinary Arts, Suan Dusit University, Suphanburi Campus
*ittipon_ane@dusit.ac.th

บทคัดย่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนเพื่อมุ่งหวังให้การจัดงานศิลปหัตถกรรมของนักเรียนเป็นเวทีให้นักเรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ทั้งนี้การจัดการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 มีกิจกรรมการแข่งขันประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ซึ่งกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ เป็นเครื่องบูชาอย่างไทยรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีความนิยมประดิษฐ์ใช้ขึ้นเพื่อการบูชาปัจจุบันจะพบเห็นการใช้งานหลายลักษณะในงานที่เป็นมงคลต่าง ๆ ในเกณฑ์การแข่งขันได้มีการกำหนด คุณสมบัติ/ประเภทผู้แข่งขัน วิธีการและรายละเอียดการแข่งขัน เกณฑ์ให้คะแนน/เกณฑ์ตัดสิน และคุณสมบัติของคณะกรรมการการแข่งขัน ในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดปลีกย่อยและข้อสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการประเมินผลงาน การให้คะแนนการตัดสินเป็นสิ่งสำคัญจะต้องมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้ระบุไว้ในเกณฑ์การแข่งขัน โดยมีกระบวนการพิจารณาคือ การพิจารณาเกณฑ์การแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ การพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ และการประเมินผลงานการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ตั้งแต่กระบวนการก่อนการแข่งขัน กระบวนการประเมินผลงานในวันแข่งขัน และกระบวนการหลังจากการแข่งขัน ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินผลงานที่มีความสำคัญที่จะวัดและประเมินผลการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพเป็นไปตามเกณฑ์การแข่งขันมากที่สุด

คำสำคัญ : กระบวนการประเมินผลงาน กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ

Recieved : March 8, 2023 **Revised :** May 16, 2023 **Accepted :** May 19, 2023

Abstract

The Office of the Basic Education Commission set a student art and crafts competition for students to express their knowledge and abilities. The 70th National Student Arts and Crafts Competition offered a pedestal tray with four pairs of joss-sticks and candles for paying homage in the competition, which are important and popular when praying and in various auspicious ceremonies. In terms of the competition criteria, qualifications and types of competitors, the application and details of the competition, and criteria for scoring needed to be agreed upon considering the process, criteria consideration, and evaluations of the pedestal tray, joss-sticks, and candles the pre–competition process, competition process, and post competition process which were important evaluation process.

Keywords : evaluation process, a tray with pedestal with four pairs of joss–sticks and candles, national student arts and crafts competition

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง โดยยึดมั่นในหลักพระราชปณิธานของล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ที่ทรงริเริ่มการจัดงานศิลปหัตถกรรมสืบสานถ่ายทอดสู่อนุชนรุ่นหลังที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะแนะนำชักจูงให้เด็กชายหญิงในสมัยนั้นได้เอาใจใส่ฝึกหัดศิลปหัตถกรรม ซึ่งเป็นทางเลี้ยงชีพต่าง ๆ เพื่อจะกันการที่เด็กทั้งหลายพากันนิยมในการเป็นเสมียนหรือเข้าทำราชการให้น้อยลง และสานต่อเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้การจัดงานศิลปหัตถกรรมของนักเรียนเป็นเวทีให้นักเรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ผลสำเร็จของการจัดการศึกษาของครูผู้สอน การเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการศึกษาสู่สายตาสาธารณชน โดยการจัดงานได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการจัดการแข่งขันเพื่อสอดรับกับนโยบายและบริบทการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้การจัดการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 มีกิจกรรมการแข่งขันศิลปหัตถกรรมและวิชาการในการแข่งขันทั้งหมด 18 กลุ่มสาระ/จำนวนกิจกรรมหลัก ซึ่งกลุ่มสาระการงานอาชีพมีจำนวน 9 กิจกรรมหลักคือ (1) ประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น (2) จักสานไม้ไผ่ (3) ประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง (4) โครงงานอาชีพ (5) จัดสวนถาด (6) แปรรูปอาหาร (7) ทำอาหารน้ำพริก ผักสด เครื่องเคียง (8) ทำอาหารคาวหวานเพื่อสุขภาพ (9) แกะสลักผักและผลไม้ (OBEC, 2022a) โดยในหมวดการประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง ได้แบ่งกิจกรรมย่อยเพื่อความเหมาะสมแต่ละช่วงวัยเป็น (1) พานพุ่มสักการะ (2) กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ (3) บายศรีสู่ขวัญ

กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ เป็นเครื่องบูชาอย่างไทยรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและนิยมประดิษฐ์ใช้ขึ้นเพื่อการบูชาในปัจจุบัน การประกวดแข่งขันที่จัดขึ้นได้มีการกำหนด คุณสมบัติ/ประเภทผู้แข่งขัน วิธีการและรายละเอียดการแข่งขัน เกณฑ์ให้คะแนน/เกณฑ์ตัดสิน และคุณสมบัติของคณะกรรมการแข่งขัน

ซึ่งในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดปลีกย่อยและข้อสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการประเมินผลงาน การให้คะแนนการตัดสินซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ จะต้องมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้ระบุไว้ในเกณฑ์การแข่งขัน เพื่อให้สามารถสะท้อนถึงคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ได้ถูกต้อง สมบูรณ์และครบถ้วน ในแต่ละองค์ประกอบนี้กรรมการตัดสินจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลในด้านต่าง ๆ อาทิ คุณลักษณะของกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ คุณลักษณะของผู้เข้าแข่งขัน และเกณฑ์การตัดสิน เพื่อทำให้ผลการตัดสินออกมาเป็นไปตามเกณฑ์และเกิดการยอมรับจากผู้เข้าแข่งขันให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ซึ่งจากประสบการณ์การตัดสินที่ผู้เขียนได้เป็นประธานกรรมการและกรรมการการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติภาคกลาง ครั้งที่ 70 และเวทีการแข่งขันงานดอกไม้ใบตองมาหลายเวที จึงขอนำเสนอการพิจารณาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ทบทวนวรรณกรรม

กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ

เครื่องบูชาอย่างไทยชนิดหนึ่งที่เรียกว่า กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ในปัจจุบันจะพบเห็นการใช้งานหลายลักษณะในงานที่เป็นมงคลต่าง ๆ อาทิ ใช้สักการะบูชาพระรัตนตรัย ใช้สักการะพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ใช้สักการะในงานอุปสมบท ใช้สักการะในงานแต่งงาน เป็นต้น

THEA (2004) ได้ให้ความหมายของธูปเทียนแพไว้ว่า ธูปเทียน ไม้ระกำตรึงและมัดติดกันในแนวนอนซ้อนกันสี่ชั้น ธูปสองชั้น ๆ ละ 5 ดอกอยู่ชั้นบน เทียนสี่ชั้น ๆ ละ 5 ดอกอยู่ชั้นล่าง มัดตกแต่งด้วยริบบิ้นมาลัยดอกไม้สด ดอกไม้เทียมหรือดอกไม้เย็บแบบ ใช้รองรับกระทงดอกไม้ วางบนพานปูผ้าสวยงาม เพื่อนำตัวเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ชั้นสูง ลาบวช ไหว้ครู ถวายพระอุปัชฌาย์ ใช้แทนดอกไม้ธูปเทียนพนม

Plainoi (2010) ได้ให้ความหมายของดอกไม้ธูปเทียนไว้ว่า ดอกไม้ธูปเทียน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ธูปเทียนดอกไม้ คือเรียกตามลำดับสิ่งของที่วางซ้อนกันอยู่จากล่างไปหาบน แต่เดิมนั้นธูปอยู่ล่างด้วยเป็นของแข็ง เทียนอยู่บนเพราะเป็นของอ่อน และมีกระทงใบตองใส่ดอกไม้มีกรวยปิดวางไว้ข้างบน ต่อมาได้จัดตามคำที่เรียก “เอาเทียนไว้ล่าง เอาธูปไว้บน กรวยดอกไม้ไว้บนสุด” เป็นการเรียกจากบนลงล่าง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้อธิบายถึงเรื่องธูปเทียนดอกไม้ไว้ดังต่อไปนี้ ธูปซึ่งเป็นธูปดอกใหญ่ (ไม่เหมือนธูปจีนซึ่งใช้กันทั่วไปในขณะนี้หรือธูปแขก) มีไม้ระกำเป็นแกนมีจำนวน 3 คู่หรือมากกว่า และเทียนขี้ผึ้งขนาดเดียวกันและจำนวนเท่ากันมัดเป็นแพ เอาธูปไว้ล่างเพราะเป็นของแข็ง เอาเทียนไว้บนเพราะเป็นของอ่อน และมีกระทงใบตองใส่ดอกไม้มีกรวยปิดวางไว้ข้างบน ธูปเทียนดอกไม้ซึ่งมีธูปเทียนหลายเล่มนี้มีคุณค่าในทางใช้ (Functional Value) คือมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้ที่ได้รับนั้นเอาไปบูชาพระอีกทีหนึ่ง ธูปเทียนที่มากดอกนั้นก็เพื่อที่จะให้เก็บไว้บูชาพระได้หลายวัน ตามปกติก็ใช้จุดบูชาพระวันละคู่ คือธูปคู่หนึ่ง เทียนคู่หนึ่ง ส่วนดอกไม้ที่ใส่กระทงนั้นอาจแบ่งบูชาก็ได้ ไม่ใช่ใช้ครั้งเดียวหมด ธูปเทียนดอกไม้แบบนี้มีหลายขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดกลางและใหญ่ เฉพาะธูปเทียนดอกไม้สำหรับทูลเกล้าฯ ถวายนั้นมีขนาดใหญ่เป็นพิเศษ จะหาดูได้ที่สำนักพระราชวัง

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ลักษณะของการประดิษฐ์พานธูปเทียนแพนั้นจะมีลักษณะที่สำคัญประกอบด้วยแพธูปวางซ้อนบนแพเทียนจากนั้นวางทับด้านบนด้วยกระทงดอกไม้ที่มีกรวยคลุมดอกไม้ด้านในไว้ป้องกันความเหี่ยวเฉา ลักษณะการใช้งานคือใช้มอบให้กับบุคคลที่ให้ความเคารพเพื่อการสักการะ

บูชาในโอกาสต่าง ๆ เช่น พระสงฆ์ พระมหากษัตริย์ ครูอาจารย์ บิดามารดา และผู้ใหญ่ที่ให้ความเคารพนับถือในวาระโอกาสต่าง ๆ เมื่อผู้ที่ได้รับมอบแล้วนั้นจะนำไปใช้แกะเพื่อจุดบูชาพระรัตนตรัยอีกทีหนึ่ง ซึ่งการประดิษฐ์ในปัจจุบันนั้นจะมีการประดิษฐ์งานดอกไม้ใบตองที่มีความสวยงามวิจิตรบรรจง มีการพับกลีบดอกไม้ใบไม้ และการเลือกใช้วัสดุที่มีความสร้างสรรค์ ดังจะขอนำเสนอดังนี้

ผลงานกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ภาคกลาง ครั้งที่ 70

จากผลงานการแข่งขันกลุ่มสาระการงานอาชีพ การแข่งขันประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ม.1 –ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ภาคกลางและภาคตะวันออก ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ณ จังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ 25–27 มกราคม พ.ศ. 2566 มีทีมผู้เข้าแข่งขันทั้งหมด 48 ทีม ทีมที่ได้รับอันดับชนะเลิศได้แก่ โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) อันดับรองชนะเลิศอันดับที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี และอันดับรองชนะเลิศอันดับที่ 2 ได้แก่ โรงเรียนอรัญประเทศ

ภาพที่ 1 ผลงานกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพของโรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค)

ภาพที่ 2 ผลงานกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

ภาพที่ 3 ผลงานกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพของโรงเรียนอรัญประเทศ

ที่มา : Researcher (2023)

ภาพรวมของผลงานทีมที่ได้รับรางวัล ผลงานกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ สามารถพิจารณาความประณีตคงทน สวยงามของผลงานในการเลือกใช้วัสดุและเทคนิควิธีการประดิษฐ์ลักษณะต่าง ๆ แต่ละด้านดังนี้

1. กระทงดอกไม้ ได้เลือกใช้วิธีการพับกลีบคอม้า กลีบคอม้าลายเปีย จากใบตองเป็นขอบกระทง ส่วนบริเวณตัวกระทงได้พับกลีบกระพุ้ง กลีบหัวตัด จากใบตองอ่อนและใบกระบือติด และรองบริเวณตัวกระทงด้วยกลีบผีเสื้อ จากใบตองและใบหมากผู้หมากเมีย ดอกไม้ด้านในตัวกระทงเป็นดอกไม้ประดิษฐ์เป็นดอกตุ้ม จากกลีบดอกกุหลาบมอญและกลีบดอกเฟื่องฟ้าเรียงลักษณะทรงพนมขึ้นไป 3 ชั้น

2. กรวยครอบกระทงดอกไม้ จะเป็นกรวยจีบจากใบตอง แต่งขอบกรวยด้วยกลีบกระพุ้ง กลีบเล็บครุฑ จากใบตองอ่อนและใบกระบือ ปิดรอยต่อด้วยใบตองสานตะขาบ

3. งานร้อยมาลัย เป็นมาลัยแบนด้านเดียว จากกลีบดอกกุหลาบมอญและกลีบดอกเฟื่องฟ้า

4. งานร้อยตาข่าย เป็นการร้อยตาข่ายลายดอกดาวกระจาย ลายสามก้านสามดอก จากดอกพุด แต่งจุดกึ่งกลางลายด้วยดอกรักผ่าครึ่งดอก

5. การตกแต่งส่วนอื่นนอกเหนือเกณฑ์การให้คะแนน มีการประดิษฐ์กระทงรองแพธูปเทียน ด้วยการพับกลีบคอม้า จากใบตองเป็นขอบกระทง ส่วนบริเวณตัวกระทงได้พับกลีบกระพุ้ง กลีบหัวตัด กลีบอนุสรณ์ จากใบตองอ่อน ใบกระบือ ใบหมากผู้หมากเมีย และกลีบดอกเฟื่องฟ้าติด และเสียบเย็บแบบทรงกลีบบัวโดยรอบ 1–2 ชั้น ในส่วนงานเย็บแบบเป็นการพับใบตองและใบกระบือเป็นกลีบกุหลาบมอญติดบริเวณขอบ ติดกลีบกระพุ้งด้านในด้วยใบตองอ่อน ใบกระบือ กลีบดอกกุหลาบมอญ กลีบดอกเฟื่องฟ้า และพับกุหลาบมอญกลีบกระเบื้องติดแบบด้านใน วางซ้อนบนหมอนโฟมทรงหลังเต่าปิดทับด้วยใบกระบือ ถักตาข่ายดอกพุดลายเกล็ด ห้อยชายล่างด้วยอุบะตุ้งติ้งดอกตุ้มจากกลีบดอกเฟื่องฟ้า และดอกกุหลาบมอญ

การพิจารณาเกณฑ์การแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ

จากรายละเอียดเกณฑ์การประกวดแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพ ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 การงานอาชีพและเทคโนโลยี (การงานอาชีพ) การแข่งขันประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง ได้มีการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้าแข่งขันไว้คือ เป็นนักเรียนระดับชั้น ม.1–ม.3 แข่งขันประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ โดยแข่งขันเป็นทีม ๆ ละไม่เกิน 6 คน และส่งรายชื่อผู้เข้าแข่งขันพร้อมครูผู้ฝึกสอนทีมละไม่เกิน 3 คน (OBEC, 2022b) ซึ่งมีวิธีดำเนินการและรายละเอียดหลักเกณฑ์การแข่งขันสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. การประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ให้ประดิษฐ์ตัวกระทงพร้อมกรวยครอบกระทง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของพาน ไม่น้อยกว่า 18 เซนติเมตร ธูปเทียนแพขนาดเบอร์ 1 จัดทำจำนวน 1 ชุด ภายในเวลา 3 ชั่วโมง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดเกณฑ์ได้พิจารณาถึงลักษณะที่สำคัญของกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพต้องประกอบไปด้วยกระทงบรรจุดอกไม้พร้อมกรวยครอบวางบนธูปเทียนแพซึ่งวางซ้อนอยู่บนพานอีกทีหนึ่ง

2. จัดเตรียมวัสดุโครงสร้างโดยจะใช้โฟมหรือวัสดุอื่นใดก็ได้ จากเกณฑ์นี้จะเห็นได้ว่าการใช้โฟมเป็นวัสดุสังเคราะห์รูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้ในงานดอกไม้ใบตองในการขึ้นโครงสร้างปัจจุบันด้วยเป็นวัสดุที่หาง่ายและสะดวกต่อการขึ้นโครงสร้างของผลงาน การใช้โฟมในการประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพนั้นอาจใช้ได้ในหลายส่วนด้วยกัน เช่น การใช้โฟมปิดบริเวณปากพาน กระทงดอกไม้ กระทงรองธูปเทียนแพ และโฟมทรงหลังเต่า เป็นต้น โดยเมื่อประดิษฐ์เสร็จแล้วต้องไม่ให้เห็นส่วนที่เป็นวัสดุโครงสร้างโผล่ออกมา

3. ให้ตกแต่งด้วยดอกไม้สด ใบไม้สดหลากหลายชนิด ห้ามใช้วัสดุสังเคราะห์ที่ไม่ใช่ของสด จากเกณฑ์นี้จะเห็นถึงข้อกำหนดเรื่องการใช้วัสดุที่ให้ความสำคัญกับงานดอกไม้ ใบไม้ที่เป็นของสด เช่น ดอกกุหลาบ ดอกเฟื่องฟ้า ดอกพุด ดอกรัก ดอกบัว หรือ ดอกกล้วยไม้ซึ่งรายละเอียดตรงนี้พิจารณาว่าสามารถจุ่มสีหรือย้อมสีได้ เพื่อให้เกิดความสวยงามและสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ใบตอง ใบกระบือ ใบหมากผู้หมากเมีย กาบพลับพลึง เป็นต้น การห้ามใช้วัสดุสังเคราะห์ที่ไม่ใช่ของสด อาทิ กลีบเลี้ยงพลาสติก กลีบเลี้ยงผ้า เม็ดโฟมใส่ในเย็บแบบ ดอกพุดดิน ดอกรักพลาสติก เป็นต้น ส่วนการใช้วัสดุธรรมชาติที่เป็นของแห้ง เช่น

โสนหางไก่ ก้านไม้ระกำ ใบตองแห้ง สามารถอนุโลมให้ใช้ได้เนื่องด้วยไม่ได้เป็นข้อห้ามแต่สมควรนำมาใช้ประกอบในผลงานให้น้อยที่สุด

4. มีส่วนตกแต่งของงานร้อยมาลัย งานร้อยตาข่าย และงานอื่น ๆ ตามความเหมาะสม จากเกณฑ์นี้จะเห็นได้ว่า วิธีการประดิษฐ์งานดอกไม้สดแบบไทยมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การร้อย การเย็บ การมัด การปัก การกรอง การเสียบ เป็นต้น ซึ่งการประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพในครั้งนี้ มีข้อคำนึงที่สำคัญควรจะมีในงานคือ การร้อย ไม่ว่าจะเป็นการร้อยมาลัย การร้อยตาข่าย การร้อยอุบะ ในรูปแบบและลวดลายต่าง ๆ ส่วนงานในรูปแบบอื่น ๆ อาทิ การเย็บแบบ การมัดดอกข่า ให้ออกแบบและมีได้ตามความสวยงาม

5. มีส่วนตกแต่งของงานใบตอง ไม่อนุญาตให้ใช้กาวติดงานทุกชนิด จากเกณฑ์นี้จะเห็นได้ว่างานใบตอง ที่ใช้ในการประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ส่วนตัวกระทงพร้อมกรวยครอบกระทงเป็นหลักสำคัญที่จะต้องมี ส่วนงานใบตองตกแต่งในส่วนอื่น ๆ อาทิ กระทงรองธูปเทียนแพ การพลิทใบตองบนโฟมทรงหลังเต่า ให้ออกแบบและมีได้ตามความสวยงาม โดยเกณฑ์ในข้อนี้ได้กำหนดชัดในเรื่องของการไม่อนุญาตให้ใช้กาวติดงานทุกชนิด ปัจจุบันการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในงานดอกไม้มีจำนวนมากขึ้นเพื่อทำให้เวลาในการประดิษฐ์สั้นลง และผลงานมีความสวยงาม โดยจะพบเห็นได้หลายรูปแบบเช่น การใช้เครื่องเย็บกระดาษติดกลีบดอกไม้ลงบนแบบใบตอง การใช้ปืนกาวติดกลีบดอกไม้ การใช้กาวร้อนประกอบชิ้นงานเพื่อให้แน่นยิ่งขึ้น เป็นต้น แต่ในการใช้ติดงานมีข้อระมัดระวังในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ไฟฟ้า การใช้ความร้อน คุณสมบัติของกาวที่อาจทำให้ได้รับบาดเจ็บในด้านต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นข้อคำนึงที่ห้ามใช้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน

6. อนุญาตให้เตรียมดอกไม้ ใบไม้ทุกชนิดมาก่อนได้ เช่น ตัดก้าน แต่งกลีบ ฉีก ดึง เสียบเข็มหมุด จากเกณฑ์นี้จะเห็นได้ว่าการประดิษฐ์งานดอกไม้ใบตองนั้น ก่อนที่จะเริ่มการประดิษฐ์จะต้องมีการเตรียมดอกไม้ ใบไม้ ในการประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ซึ่งคำว่า “เตรียม” จาก ORST (2011) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จัดแจงไว้ให้เรียบร้อยจัดหรือทำไว้ล่วงหน้า จากความหมายนี้ตีความได้ว่าสามารถเตรียมดอกไม้ใบไม้มาได้ แต่ห้ามประดิษฐ์เสร็จเป็นชิ้นงาน เช่น ดอกข่า มาลัย เย็บแบบเย็บหรือพับกลีบใบตอง เป็นต้น สิ่งที่สามารถเตรียมมาได้คือ การคัดเลือก การตัด การเด็ด การฉีก การดึงกลีบดอกไม้ใบไม้ต่าง ๆ การเรียงขนาดดอกรัก การเรียงกลีบดอกไม้ เช่น กลีบเฟื่องฟ้า การมัดดอกเล็บมือนาง การตัดแต่งดอกแพงพวย การเรียงเปลือกดอกรักและขั้วชบาซ้อนกลีบกัน การตัดแบบและดามลวด การพับใบตองกลีบนิ้วมือนางแทนการใช้ก้านกกในการประดิษฐ์ดอกตุ้ม ตัดใบตองตามขนาดเพื่อประดิษฐ์กรวยจีบ พับแป้นใบตองใช้ในการร้อยมาลัย ย้อมสี จุ่มสี หรือพ่นสี กลีบดอกไม้ใบไม้ ร้อยด้ายใส่เข็มปักหรือกำหนดจุดบนธูปเทียนแพ พานรัฐธรรมนูญ ด้วยลวด ตะปูเข็ม หรือไม้เสียบลูกชิ้น เป็นต้น

7. จัดเรียงอุปกรณ์และวัสดุส่วนประกอบให้คณะกรรมการตรวจก่อนการแข่งขัน 30 นาที จากเกณฑ์นี้จะเห็นได้ว่า ก่อนที่จะเริ่มทำการแข่งขันโดยปกติครูและบุคลากรผู้ควบคุมทีมจะช่วยดำเนินการขนย้ายอุปกรณ์และอยู่ให้คำแนะนำนักเรียนในพื้นที่การแข่งขัน ซึ่งในข้อนี้เมื่อถึงเวลาทางคณะกรรมการการแข่งขันต้องขอความร่วมมือครูและบุคลากรผู้ควบคุมทีมออกจากพื้นที่การแข่งขันเพื่อให้คณะกรรมการแข่งขันตรวจอุปกรณ์และวัสดุก่อนการแข่งขัน 30 นาที การตรวจในที่นี้จะดูถึงความพร้อมในการเตรียมงานต่าง ๆ คือ การเตรียมอุปกรณ์และดอกไม้สดว่ามีการเตรียมไปตามเกณฑ์หรือไม่ หรืออาจมีเตรียมชิ้นงานสำเร็จมา เช่น กลีบสำเร็จ ตะขาบใบตอง แบบทัดหู มาลัยชำร่วยคล้องกรวย ดอกตุ้ม เป็นต้น และตรวจดูแผ่นพับ

8. จัดทำแผ่นพับเผยแพร่และจัดส่งให้คณะกรรมการในวันแข่งขัน ซึ่งมีข้อมูลประกอบด้วยแนวความคิด ความเป็นมา วัสดุอุปกรณ์ วิธีการทำ ขั้นตอนการทำ ราคาทุนและราคาจำหน่าย จากเกณฑ์นี้จะเห็นได้ว่า การจัดเตรียมแผ่นพับ เป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่ในเกณฑ์การให้คะแนน โดยเป็นส่วนสำคัญที่แสดงถึงแนวความคิดในภาพรวมของการประดิษฐ์กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพตั้งแต่การออกแบบจนถึงการนำไปใช้งานที่ต้องมีการกล่าวถึงราคาจำหน่าย เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการนำไปสร้างอาชีพในอนาคต

9. การจัดส่งผลงานสำเร็จเพื่อให้คณะกรรมการตัดสิน ให้จัดวางผลงานสำเร็จบนโต๊ะแข่งขันพร้อมกับป้ายชื่อโรงเรียน แผ่นพับ เพื่อให้คณะกรรมการสามารถเดินตรวจผลงานได้โดยสะดวก และห้ามนำสิ่งประดิษฐ์อื่นใดที่ไม่ได้ประดิษฐ์ในเวลามาตกแต่งหรือประกอบผลงานเพิ่มเติม เพราะอาจเกิดความสับสนในการพิจารณาผลงาน และการตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นที่สิ้นสุด โดยในข้อนี้พิจารณาได้ว่าอาจมีผู้เข้าแข่งขันบางทีมที่ไม่ยอมรับผลการตัดสินจากคณะกรรมการ ซึ่งในการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการตัดสินการแข่งขันได้มีการกำหนดคุณสมบัติที่ครอบคลุมและครบถ้วน การพิจารณาในการตัดสินเองนั้น คณะกรรมการตัดสินเป็นกลุ่มบุคคลที่หาได้ยากที่จะหากรรมการที่มีทั้งความยุติธรรมและความสามารถสูงในการประเมิน จัดลำดับคุณภาพผลงานตามความเป็นจริง ทั้งในแง่ความงามตามหลักศิลปะ และความประณีตทุกรายละเอียดวิธีการประดิษฐ์สิ่งนั้น ๆ เพื่อรักษามาตรฐานการตัดสินที่เป็นปรากฏ สามารถสร้างการยอมรับเป็นที่เชื่อถือได้ ถ้าการตัดสินนั้นล้มเหลว ในอนาคตจะขาดความร่วมมือจากผู้มีฝีมือที่จะร่วมส่งผลงานเข้าประกวด “คุณภาพของการตัดสินที่ยุติธรรมคือ เกียรติศักดิ์ศรีของกรรมการตัดสินและผู้ได้รับการตัดสิน” (SDU, n.d.)

10. ผู้เข้าแข่งขันต้องปฏิบัติงานที่โต๊ะ–เก้าอี้ที่กำหนดให้ การกำหนดลักษณะการทำงานในรูปแบบนี้ในส่วนของผู้ที่ออกแบบเกณฑ์อาจคำนึงถึง ลักษณะท่าทางการทำงานเพื่อสร้างสถานที่ทำงานให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำงานและข้อจำกัดที่มีอยู่ เพื่อให้มีท่าทางการทำงานที่เหมาะสม และลดความเมื่อยล้าและการบาดเจ็บอันเกิดจากท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาด้านการยศาสตร์มีสาเหตุหลัก 4 เรื่องคือ (Charoensuk, 2014)

1) ระบบการทำงาน การพิจารณาถึงขั้นตอนการทำงาน วิธีการปฏิบัติงานต้องเอื้อต่อการทำงานโดยต้องไม่มีระบบการทำงานที่มีความเสี่ยงในการเกิดปัญหาด้านการยศาสตร์ เช่น ขั้นตอนการทำงานที่ต้องก้มเงยหรือบิดเอี้ยวตัวเป็นระยะเวลาติดต่อนาน ๆ เป็นต้น

2) อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักรที่เกี่ยวข้องในการทำงานให้มีความเหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน

3) ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนย่อมมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันไปได้แก่ ความแตกต่างของสัดส่วนรูปร่างของผู้ปฏิบัติงาน ระดับความทนทานและความอดทนของร่างกายที่มีต่องาน ท่าทางในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

4) สภาพแวดล้อมในการทำงาน สำหรับสถานที่ทำงานใด ๆ ก็ตามที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสม เช่น เสียงดังเกินไป อากาศร้อนหรือเย็นเกินไป แสงสว่างจ้าหรือน้อยเกินไป พื้นที่แคบเกินไปหรือมีของวางเกะกะกีดขวางทางเดิน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานและนำไปสู่การเกิดปัญหาการยศาสตร์ได้

ซึ่งการจัดการแข่งขันในส่วนผู้จัดการแข่งขันจะต้องเตรียมสถานที่ โต๊ะเก้าอี้ ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน กรณีถ้าผู้เข้าแข่งขันบางทีมมีการร้องขอการนั่งทำงานกับพื้นโดยให้เหตุผลว่าได้มีการเตรียมการและฝึกซ้อมมาในลักษณะนี้กอปรกับโต๊ะและเก้าอี้ที่เตรียมให้ไม่เอื้อต่อลักษณะการปฏิบัติงานที่ดี ก็ให้คณะกรรมการ

ตัดสินพิจารณาเป็นรายกรณีไป โดยจุดเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันได้ปฏิบัติงานออกมาอย่างเต็มความสามารถที่ฝึกซ้อมมามากที่สุด

11. ผู้เข้าแข่งขันห้ามนำอุปกรณ์สื่อสารทุกชนิดเข้ามาในบริเวณพื้นที่แข่งขัน การกำหนดข้อห้ามนี้ทางผู้ที่ออกแบบเกณฑ์อาจคำนึงถึง การใช้ติดต่อขอคำแนะนำจากครูผู้ฝึกซ้อมในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้เปรียบต่อผู้เข้าแข่งขันรายอื่น ๆ การพิจารณาเกณฑ์ของคณะกรรมการตัดสินในข้อนี้ให้ดูถึงเจตนาและพฤติกรรมของผู้เข้าแข่งขัน เมื่อได้ประกาศและขอความร่วมมือแล้ว แต่ในระหว่างการแข่งขันได้พบเห็นนักเรียนนำเครื่องมือสื่อสารเข้ามาโดยให้เหตุผลว่าใช้ดูเวลาหรือใช้จับเวลา เป็นต้น ให้คณะกรรมการคอยเดินดูและตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาเพื่อมิให้ได้เปรียบกับทีมผู้เข้าแข่งขันทีมอื่นมากที่สุด

การพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ

จากรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน การแข่งขันประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง กระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ มีเกณฑ์การให้คะแนน 100 คะแนน ได้มีการกำหนดรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่กระบวนการเตรียมงาน กระบวนการทำงานและผลงาน (OBEC, 2022b) ซึ่งสามารถพิจารณาในรายละเอียดเพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่คณะกรรมการตัดสินคะแนนได้พิจารณาเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การให้คะแนนได้ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมงาน 10 คะแนน ในด้านนี้เป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาถึงการวางแผนและเตรียมการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมก่อนที่จะดำเนินการเป็นขั้นตอนแรก แบ่งได้ดังนี้

1.1 การเตรียมอุปกรณ์และดอกไม้สด 5 คะแนน ให้พิจารณาจากความพร้อมในการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ กล่าวคือมีการเตรียมของที่จะใช้ไปพอดีกับการประดิษฐ์ผลงาน ไม่ขนสัมภาระมากไปเกินความจำเป็น มีการเตรียมดอกไม้ใบไม้โดยตัดก้าน แต่งกลีบ ฉีก ดึง เสียบเข็มหมุด เป็นที่เรียบร้อยอาจใส่กล่องหรือกระทงใบตองเป็นหมวดหมู่แยกเป็นกระทง ๆ ไป มีการเตรียมฝาปิดหรือผ้าขาวบางคลุมเพื่อป้องกันการเหี่ยวเฉาของดอกไม้และชิ้นงานที่สำเร็จ มีการจัดวางตำแหน่งอุปกรณ์และดอกไม้ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สังเกตดูบริเวณพื้นที่ปฏิบัติงานมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

1.2 แผ่นพับขนาด A4 แสดงขั้นตอนการปฏิบัติการคิดต้นทุน–กำไร ราคาจำหน่าย 5 คะแนน ให้พิจารณาจากข้อมูลในแผ่นพับที่ประกอบด้วย แนวความคิด ความเป็นมา วัสดุอุปกรณ์ วิธีการทำ ขั้นตอนการทำ ราคาทุนและราคาจำหน่ายที่มีความถูกต้องครบถ้วนโดยการพิจารณาให้ดูจากเนื้อหาในแผ่นพับเป็นหลัก ส่วนในด้านการจัดวางความสวยงามและองค์ประกอบศิลป์ของแผ่นพับอาจไม่ต้องนำมาพิจารณาเพราะหลักการออกแบบและจัดทำเป็นแผ่นพับได้มีรูปแบบเป็นสากลแล้ว

2. กระบวนการทำงาน 40 คะแนน ในด้านนี้เป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาถึงการทำงานอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน เพื่อให้สำเร็จออกมาเป็นผลงานที่สมบูรณ์

2.1 ผลงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด 10 คะแนน ให้พิจารณาจากเวลาในการแข่งขันเมื่อเสร็จสิ้นเวลาการแข่งขันแล้ว ผู้เข้าแข่งขันวางมือ (วางมือคือหยุดการประดิษฐ์ชิ้นงาน) ในการประดิษฐ์ผลงานที่โต๊ะปฏิบัติงานให้นับเป็น “เสร็จทันเวลา” หลังจากนั้นช่วงเวลาที่ผู้เข้าแข่งขันแต่ละทีมนำผลงานวางบนโต๊ะวางผลงานที่เตรียมไว้ พร้อมกับป้ายชื่อโรงเรียน แผ่นพับ อาจมีการหยิบ จับ ดัด ผลงานให้เข้ารูปทรงหรือมีการฉีดน้ำเพื่อรักษาผลงานในช่วงเวลาอันสั้นหรือเก็บขยะและสิ่งของต่าง ๆ บริเวณพื้นที่ปฏิบัติงาน

ให้คณะกรรมการตัดสินอนุญาตให้ผู้เข้าแข่งขันดำเนินการจนเสร็จ เพราะการประดิษฐ์ผลงานดอกไม้ใบตองแบบประณีตศิลป์นั้นต้องใช้องค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ทักษะการปฏิบัติงาน ตลอดจนระยะเวลาการประดิษฐ์ชิ้นงานเพื่อให้ผลงานออกมามีความสวยงามและสมบูรณ์แบบมากที่สุด การประดิษฐ์ผลงานในเวลาที่มีจำนวนไม่มากในลักษณะนี้ การให้เวลาในการประดิษฐ์เพื่อผลงานออกมาสวยงามจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำมากที่สุด เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันไม่กดดัน และแบกรับความเครียดจากการแข่งขันมากจนเกินไป ในการคิดคะแนนนั้น กรณีทีมผู้เข้าแข่งขันที่ยังดำเนินการประดิษฐ์ไม่เสร็จให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จสิ้น ซึ่งจะถูกหักคะแนนในด้านของผลงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดเมื่อเลยเวลา 1 นาที คิดเป็น 1 คะแนน ที่ถูกตัดไปจากคะแนนเต็มทั้งหมด 10 คะแนน

2.2 การทำงานร่วมกัน 10 คะแนน ให้พิจารณาจากพฤติกรรมการปฏิบัติงานในการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ในเกณฑ์ข้อนี้ทีมผู้เข้าแข่งขันแต่ละทีมจะผ่านการฝึกซ้อม ฝึกฝนพฤติกรรมในการทำงานกันมาอย่างดีในระดับหนึ่งแล้ว เพราะฉะนั้นคะแนนในข้อนี้ทุกทีมที่เข้าแข่งขันมีแนวโน้มที่จะได้คะแนนเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

2.3 ทักษะการปฏิบัติงาน 10 คะแนน ให้พิจารณาจากพฤติกรรมการปฏิบัติงานในด้านความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ เช่น เมื่อใกล้หมดเวลาควรทำอย่างไร อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับชิ้นงาน การจัดการอารมณ์ตนเองเมื่ออยู่ในภาวะกดดัน เป็นต้น ซึ่งเกณฑ์ในข้อนี้เมื่อพิจารณาแล้วจะมีความใกล้เคียงและสัมพันธ์กับเกณฑ์ข้อการทำงานร่วมกัน ซึ่งการพิจารณานั้นสามารถเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้

2.4 การใช้วัสดุอย่างประหยัดและคุ้มค่า 5 คะแนน ให้พิจารณาจากเมื่อประดิษฐ์ผลงานเสร็จแล้วมีสิ่งของหรือขยะในจำนวนมากหรือไม่ หรือมีการนำสิ่งของมามากเกินความจำเป็น ซึ่งข้อนี้จะสัมพันธ์กันกับด้านการเตรียมอุปกรณ์และดอกไม้สด

2.5 การใช้และการเก็บอุปกรณ์และความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงาน 5 คะแนน ให้พิจารณาจากเมื่อประดิษฐ์ผลงานเสร็จแล้วทีมผู้เข้าแข่งขันแต่ละทีมได้มีการเก็บของและขยะในพื้นที่ปฏิบัติงานให้สะอาดเรียบร้อยหรือไม่หลังที่ออกจากพื้นที่แล้ว ข้อแนะนำในด้านนี้คือ ในการปฏิบัติงานให้มีการปูพื้นด้วยผ้าใบให้มีขนาดพอดีกับพื้นที่ปฏิบัติงานเมื่อเสร็จแล้วเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ใส่กล่องให้เรียบร้อย ส่วนเศษใบตองเศษฝุ่นผงต่าง ๆ ให้รวบผ้าใบเก็บให้เรียบร้อยจะทำให้กระบวนการเก็บพื้นที่ปฏิบัติงานรวดเร็วขึ้น ส่วนใหญ่คะแนนในข้อนี้ทุกทีมที่เข้าแข่งขันมีแนวโน้มที่จะได้คะแนนเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด เนื่องด้วยมีลักษณะการใช้และเก็บทำความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงานเป็นอย่างดี

3. ผลงาน 50 คะแนน ในด้านนี้เป็นการให้คะแนนโดยพิจารณาจากผลงานที่สะท้อนผ่านการเตรียมงาน กระบวนการทำงาน ซึ่งมีผลสะท้อนถึงผลงานให้ออกมามีความประณีตสวยงาม

3.1 ความประณีตคงทนสวยงาม (40 คะแนน) การให้คำนิยามเพื่อการพิจารณาผลงาน ข้อมูลจากหนังสือวิจิตรการกรองร้อยมวลมาลี เย็บร้อย ค่อยจีบ ประดิษฐ์ใบตอง ระดับชาติครั้งที่ 1–8 (SDU, n.d.) ได้กล่าวว่า ความประณีตคือ ละเอียดลออ มองดูแล้วไม่มีที่ติไม่สะดุดตาด้วยสิ่งที่ไม่ควรเห็น เช่น วัสดุช่วยยึด ต่อ ผูก มัด ลวดเย็บ หัวเข็มหมุด ไม้กลัด รอยต่อ รอยตามที่หัก ปมด้าย ชายด้าย เศษวัสดุเล็ก ๆ ทิศทางการเรียงกลีบ ทิศทางแกนกลางตั้งตรง มีความมั่นคง แข็งแรง ไม่หลุดร่วงง่าย ของสดต้องสดชื่น

ไม่เหี่ยวเฉา ไม่เหี่ยวแห้ง ดูมีชีวิต สร้างชีวิต ความสดชื่น แช่มชื่นแก่ผู้พบเห็นความงามแบบวิจิตร บรรจง ประณีต จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความพิถีพิถัน ละเอียดลออ มีช่องว่างของไฟที่ได้ระยะเท่า ๆ กัน ทิศทางที่พุ่ง (ชี้) ไปตรงจุดที่ใช่ไม่ดูซัดเซไปมา มีระดับลดหลั่นที่พอเหมาะต่อเนื่อง ได้ขนาดสัดส่วนที่สม่ำเสมอ ขนาดที่ไล่ขนาดอย่างกลมกลืนจากใหญ่ไปหาเล็กหรือจากเล็กไปหาใหญ่ ความสวยงาม แท้จริงแล้วกรรมการตัดสินที่เชี่ยวชาญ สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา (จักษุทวาร) แล้วส่งภาพเข้าไปที่ใจ (มโนทวาร) ใจที่เปี่ยมล้นด้วยความรู้ ประสบการณ์มายาวนานย่อมทราบทันทีว่าผลงานชิ้นนั้น ๆ มีความสวยงามมากน้อยเพียงใด ได้สร้างความเพลิดเพลิน สุขใจ พึงพอใจอย่างมากหรือเกิดจุดสะดุดที่ไม่พึงใจที่สุด ทำให้อารมณ์มีร่องรอยของความไม่ราบรื่นไปทางเดียว โดยเกณฑ์การให้คะแนนได้แบ่งรายละเอียดปลีกย่อยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- กระทงดอกไม้ 10 คะแนน ให้พิจารณาจากตัวกระทงที่บรรจุดอกไม้ไว้ภายใน ดูตั้งแต่ความประณีตของดอกตุ้มที่ประดิษฐ์จากกลีบดอกไม้ต่าง ๆ ว่ามีรูปทรงเป็นทรงดอกบัวตูม มีความเท่ากันสม่ำเสมอทุกดอก กลีบดอกไม้แต่ละชั้นมัดลดหลั่นเท่ากันสม่ำเสมอ การประกอบดอกตุ้มในกระทงมีการเรียงลดหลั่นไล่ระดับเป็นทรงพนมขึ้นไปหรือไม่ เป็นต้น การพิจารณาความประณีตคงทนสวยงามของกลีบใบตอง การพับกลีบ การเย็บกลีบ การติดกลีบที่มีความเป็นระเบียบ ช่องไฟห่างเท่ากันสม่ำเสมอ การให้สีสันของใบไม้มีสีที่สม่ำเสมอ กรณีมีการไล่เลียงสีต้องไล่สีจากอ่อนไปเข้มหรือเข้าไปอ่อนมีความเนียนของการไล่สีไม่เห็นรอยต่อช่วงสีแบบแยกชั้น กรณีการใส่ลวดลายที่กระทงต้องเห็นเป็นลายชัดเจน ลวดลายในแต่ละด้านเท่ากันสม่ำเสมอทั้งหมด เมื่อดูโดยรวมแล้วมีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งผลงาน เป็นต้น การพิจารณาในด้านนี้อาจดูโดยรวมไปถึงกระทงดอกไม้และส่วนกระกอบอื่น ๆ ที่รองรับธูปเทียนแพ เช่น เย็บแบบ หมอนรองกระทง เป็นต้น
- กรวยครอบกระทงดอกไม้ 10 คะแนน ให้พิจารณาจากความประณีตคงทนสวยงามของกรวยใบตอง กรณีกรวยจีบต้องมีการเย็บจีบเป็นช่องไฟที่เท่ากันสม่ำเสมอ รูปทรงกรวยไม่เอียงไปทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทรงกรวยกว้างจากด้านล่างและเรียวแหลมขึ้นไป ความสูงที่เหมาะสมของกรวยจะสูงประมาณ 2 เท่าของความกว้างภาชนะ ความกว้างเมื่อวางครอบแล้วสามารถสวมทับที่ขอบกระทงได้ โดยเมื่อเคลื่อนย้ายผลงานตัวกรวยไม่มีความโอนเอนเอียงไปมา การติดกลีบเล็บครุฑ กลีบกระพุ้งหรือกลีบอื่น ๆ รอบกรวยกลีบต้องสม่ำเสมอเท่ากัน การสานตะขาบจากใบตองมีความกว้างของเส้นที่สม่ำเสมอเกิดจากการฉีกใบตองที่เท่ากันมีแนวเย็บกับกรวยใบตองที่ยาวเรียบไม่เป็นเคลื่อน การม้วนใบตองปิดด้านในและการเย็บใบตองมอบปากกรวยต้องมีความเรียบร้อยแนบไปกับกรวยจีบเพื่อไม่ให้กินพื้นที่ด้านในจนอาจกระทบกับดอกตุ้มที่อยู่ภายในจนเกิดความช้ำของกลีบดอกไม้ กรวยเล็กที่ครอบกรวยจีบด้านบนต้องเย็บให้ติดแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อยกกรวยขึ้นมาต้องไม่ขยับหรือหลุดแยกออกจากกัน
- งานร้อยมาลัย 10 คะแนน ให้พิจารณาจากงานมาลัยที่อยู่เป็นส่วนประกอบทั้งหมดในกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพคือ มาลัยรัดธูปเทียนแพ มาลัยคล้องกรวยครอบกระทงดอกไม้ ต้องมีลักษณะรูปทรงมาลัยที่มีความสมดุลกับผลงาน กล่าวคือขนาดมาลัยไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไปเมื่อเทียบกับผลงานในภาพรวม ความสวยงามเกิดขึ้นได้จากการควบคุมรูปทรงมาลัยให้ได้ขนาด การร้อยโดยส่งกลีบดอกที่เท่ากันสม่ำเสมอ การพับกลีบก่อนร้อยที่สม่ำเสมอ ดอกไม้ที่ใช้มีขนาดเท่ากัน การร้อยโดยส่งกลีบสั้นยาวเพื่อให้เห็นลวดลายที่ชัดเจน ความสดของกลีบดอกไม้ใบไม้ที่ไม่ช้ำ เป็นต้น

- งานร้อยตาข่าย 10 คะแนน ให้พิจารณาจากงานร้อยตาข่ายที่อยู่เป็นส่วนประกอบทั้งหมดในกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพคือ ตาข่ายร้อยครอบธูปเทียนแพ ตาข่ายร้อยปิดบริเวณขอบพาน ต้องมีผืนตาข่ายเรียบตรงเสมอตลอดผืนไม่ตึงเกินไปหรือหย่อนเกินไป ลายตาข่ายต้องเดินไปเป็นเส้นตรงตามลายไม่คดโค้งผิดลาย ดอกไม้ที่ร้อยได้ขนาด ลายได้ขนาดสม่ำเสมอกัน ต้องไม่มีปมและรอยต่อปรากฏให้เห็น ดอกไม้ที่ร้อยต้องมีความสดไม่เหี่ยวแห้งหรือเหี่ยวเฉา ลายไม่แน่นทึบหรือโปร่งบางจนเกินไป (Chandhanaphalin, 1984)

3.2 รูปทรง ขนาดเหมาะสมกับงาน 10 คะแนน ให้พิจารณาจากความสัมพันธ์ของโครงสร้างงานดอกไม้กับภาชนะและธูปเทียนแพที่กำหนดคือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของพานไม่น้อยกว่า 18 เซนติเมตร ธูปเทียนแพขนาดเบอร์ 1 เมื่อมองโดยรวมแล้วมีรูปทรงขนาดและสัดส่วนมีความสัมพันธ์กันดี โดยสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้งานได้เหมาะสม กล่าวคือกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพใช้ในงานที่เป็นมงคลต่าง ๆ อาทิ ใช้สักการะบูชาพระรัตนตรัย ใช้สักการะพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ใช้สักการะในงานอุปสมบท ใช้สักการะในงานแต่งงาน วิธีการใช้งานคือ ถือกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ คลานเข่าเข้าไปหาบุคคลที่จะทำการบูชา เปิดกรวยดอกไม้ กราบ แล้วยกพานมอบให้ จากลักษณะในการใช้งานพานจะต้องไม่ใหญ่และหนักจนเกินไป ความสูงของพานต้องไม่สูงและใหญ่จนทำให้เสียบุคลิกภาพขณะถือ ความยาวของอุบะด้านล่างต้องไม่ยาวเกินจนรุงรังเป็นอุปสรรคต่อการถือ เป็นต้น

การประเมินผลงานการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ

กิจกรรมการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ภาคกลาง ครั้งที่ 70 นั้น อยู่ในหมวดการแข่งขันประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง โดยอยู่ในกลุ่มสาระการงานอาชีพที่มีทั้งหมด 9 กิจกรรม ซึ่งมีผู้เข้าแข่งขันทั้งสิ้นจำนวน 48 ทีม (OBEC, 2023a) ซึ่งก่อนวันแข่งขันจนถึงวันแข่งขันและหลังจากการแข่งขันเสร็จสิ้นได้มีกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

กระบวนการก่อนการแข่งขัน ในการจัดการแข่งขันที่ผ่านมานั้นทางคณะกรรมการจัดการแข่งขันจะมีการนัดประชุมเพื่อหารือในรายละเอียดการแข่งขันแต่ละรายการต่อคณะกรรมการตัดสินเพื่อให้ทราบและเข้าใจตรงกัน อาทิ สถานที่การแข่งขัน รายละเอียดต่าง ๆ ของสถานที่ โต๊ะเก้าอี้ โต๊ะจัดแสดงผลงาน วันเวลาการแข่งขัน เกณฑ์การแข่งขัน การตีความในรายละเอียดเกณฑ์การแข่งขัน สิ่งที่อนุญาตและข้อห้ามต่าง ๆ ที่ใช้ในการแข่งขัน จากนั้นทำเป็นบันทึกสรุปและประกาศเพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันทราบผ่านทางเว็บไซต์ต่อไป (OBEC, 2023b) และก่อนการแข่งขันอีก 1 วันจะมีการประชุมในรายละเอียดด้านเอกสารต่าง ๆ เช่น กระบวนการลงคะแนนและใบลงคะแนน เป็นต้น

กระบวนการประเมินผลงานในวันแข่งขัน ในการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ได้กำหนดเวลาในการแข่งขันตั้งแต่เวลา 09.00–12.00 น. โดยให้นักเรียนแต่ละทีมที่แข่งขันเข้าพื้นที่รายงานตัวตั้งแต่เวลา 07.00 น. เป็นต้นไป ส่วนคณะกรรมการการแข่งขันให้เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ 07.30 น. โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการตัดสินจะประกาศรายละเอียดและข้อกำหนดต่าง ๆ แก่ผู้เข้าแข่งขันจนเมื่อถึงเวลา 08.30 น. จะให้ครูและบุคลากรผู้ควบคุมทีมออกจากพื้นที่การแข่งขันเพื่อให้คณะกรรมการแข่งขันตรวจอุปกรณ์และวัสดุก่อนการแข่งขัน 30 นาที ก่อนที่จะเริ่มการแข่งขัน ซึ่งในระหว่างการตรวจอุปกรณ์การแข่งขันทีมที่ผ่านการตรวจแล้วสามารถขอออกจากพื้นที่เพื่อไปทำธุระส่วนตัวได้เป็นรายกรณีโดยให้ขออนุญาตจากคณะกรรมการตัดสิน

2. เมื่อถึงเวลาการแข่งขันให้คณะกรรมการตัดสินประกาศเวลาเริ่มการแข่งขัน และควรประกาศเวลาการแข่งขันทุก 1 ชั่วโมง เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันทราบ และเมื่อก่อนหมดเวลา 30 นาที ให้ขานเวลาถี่ขึ้นเป็นทุก 10 นาที และ 5 นาที ตามลำดับจนสิ้นสุดเวลาการแข่งขัน เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันทราบและประดิษฐ์ผลงานได้ทันเวลาการแข่งขัน

ภาพที่ 4 บรรยากาศการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ

ภาพที่ 5 คณะกรรมการตัดสินกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ถ่ายภาพกับผลงานที่ได้รับรางวัล

ที่มา: Researcher (2023)

3. เมื่อเสร็จสิ้นเวลาการแข่งขันแล้ว การจัดส่งผลงานสำเร็จเพื่อให้คณะกรรมการตัดสินให้จัดวางผลงานสำเร็จบนโต๊ะวางผลงานที่เตรียมไว้พร้อมกับป้ายชื่อโรงเรียน แผ่นพับ โดยให้ผู้เข้าแข่งขันออกจากพื้นที่โดยเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ออกจากพื้นที่การแข่งขัน ส่วนทีมผู้เข้าแข่งขันที่ยังดำเนินการประดิษฐ์ไม่เสร็จให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จสิ้น ซึ่งจะถูกหักคะแนนในด้านของผลงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนดเมื่อเลยเวลา 1 นาที คิดเป็น 1 คะแนนที่ถูกตัดไปจากคะแนนเต็มทั้งหมด 10 คะแนน

4. เมื่อนักเรียนจัดส่งผลงานบนโต๊ะวางผลงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางคณะกรรมการตัดสินจะพิจารณาผลงานกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพไปตามเกณฑ์ในด้านผลงานอย่างคร่าว ๆ ก่อน 1 รอบ โดยเคลื่อนย้ายผลงานที่มีความประณีตสวยงามมากที่สุดนำมาเรียงใหม่จากมากไปน้อยทั้งหมด 48 ทีม เพื่อให้สะดวกต่อการให้คะแนน หลังจากนั้นให้พิจารณาผลงานใน 10 อันดับแรก เพื่อพิจารณาในลำดับที่ 1–3 อย่างละเอียดตามเกณฑ์การให้คะแนนอีกครั้งหนึ่งเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยของผลงานที่มีความสอดคล้องตามเกณฑ์การให้คะแนน

5. เมื่อคณะกรรมการตัดสินได้พิจารณาผลงานตามเกณฑ์การให้คะแนนในด้านต่าง ๆ แล้วมีมติเป็นเอกฉันท์แล้วนั้น ให้คณะกรรมการแต่ละท่านลงคะแนนแต่ละบุคคลและคะแนนรวมให้สอดคล้องไปตามผลงานที่พิจารณาร่วมกันและสอดคล้องตามระเบียบของการบันทึกผลคะแนนของคณะกรรมการจัดการแข่งขัน

6. ในระหว่างรอการประมวลคะแนนการแข่งขันให้คณะกรรมการแนะนำติชมถึงผลงานในภาพรวมและผลงานที่เข้ารอบใน 3 ผลงาน ถึงองค์ประกอบความงามทางศิลปะต่าง ๆ เช่น ความประณีต รูปร่างรูปทรง ขนาดสัดส่วน ความสมดุล ความกลมกลืน สีสัน การสร้างจุดเด่น ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละส่วนงานที่สอดคล้องตามเกณฑ์การให้คะแนนคือ กระทงดอกไม้ กรวยครอบดอกไม้ งานร้อยมาลัย งานร้อยตาข่าย เป็นต้น

7. ในการประกาศผลรางวัล หลังจากที่ทวนคะแนนผลงานที่ได้ลำดับที่ 1–3 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางคณะกรรมการสามารถประกาศผลการแข่งขัน และติดป้ายรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับทีมที่ได้รับรางวัลที่ 1–3 ต่อไป

กระบวนการหลังจากการแข่งขัน ทางคณะกรรมการตัดสินจะมีการทวนคะแนนการแข่งขันกับทีมคณะกรรมการจัดการแข่งขันเพื่อบันทึกลงในระบบและประกาศผ่านทางเว็บไซต์ต่อไป โดยข้อมูลที่ประกาศนั้นจะมีชื่อโรงเรียน สังกัด คะแนนที่ได้รับ ระดับเหรียญรางวัลที่ได้ และอันดับการแข่งขัน

สรุปผล

กระบวนการประเมินผลงาน การแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ มีหลายปัจจัยที่จะต้องพิจารณาร่วมกัน อาทิ การพิจารณาเกณฑ์การแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ การพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ การประเมินผลงานการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพ ตั้งแต่กระบวนการก่อนการแข่งขัน กระบวนการประเมินผลงานในวันแข่งขัน และกระบวนการหลังจากการแข่งขัน เป็นต้น เพื่อให้การประเมินผลงานการแข่งขันกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพเป็นไปตามเกณฑ์การแข่งขันมากที่สุด นอกเหนือปัจจัยในด้านนี้แล้วยังมีปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบจะทำให้กระบวนการประเมินผลงานนั้นออกมาเป็นที่น่าเชื่อถือมากที่สุด เช่น ทีมงานในการสรรหาคณะกรรมการตัดสิน ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการตัดสิน ความพร้อมของโรงเรียนเจ้าภาพในการดำเนินงานจัดการแข่งขัน การอำนวยความสะดวกของคณะกรรมการจัดการแข่งขัน เป็นต้น

Reference

Chandhanaphalin, M. (1984). **Thai Flowers Mobiles.** Amarin Printing and Publishing.

Charoensuk, N. (2014). Standing and Sitting and Ergonomics. *EAU Heritage Journal Science and Technology*, 7(1), 11–15.

Office of the Basic Education Commission (OBEC). (2022a). **Announcement of the Office of the Basic Education Commission Subject: the 70th National Student Arts and Crafts Competition for the Academic Year 2022.** https://www.sillapa.net/rule70/ann–sillapa–70.pdf

Office of the Basic Education Commission (OBEC). (2022b). **Contest Activities of the 70th Student Arts and Crafts Competition Academic Year 2022 Career Learning Subject Group.** https://www.sillapa.net/rule70/job–70.pdf

Office of the Basic Education Commission (OBEC). (2023a). **Competition Results Career the 70th Central and Eastern National Student Arts and Crafts Fair, Central and Eastern National Level, Academic Year 2022.** https://central70.sillapa.net/sm–central/result/local/sm–central_comp–604.htm

Office of the Basic Education Commission (OBEC). (2023b). **Student Arts and Crafts Fair, Academic Year 2022, Central and Eastern Region Levels.** https://central70.sillapa.net/sm–central/

Office of the Royal Society (ORST). (2011). **Royal Institute Dictionary.** https://dictionary.orst.go.th/

Plainoi, S. (2010). **Encyclopedia of Thai Culture.** Pimkham.

Suan Dusit University (SDU). (n.d.). **Vichitrakarn Krong Roi Moun Malee: Sewing, Pleating, Inventing Banana Leaves No. 1–8 at the National Level.** SDU.

Thai Home Economics Association (THEA). (2004). **Artificial Art Terminology.** Amarin Printing and Publishing.